

МТД

ТКС

ДФРР

**Транскордонне
співробітництво Львівщини
в умовах реформування
державної політики
регіонального розвитку**

Видання підготовлене експертами
Громадської організації «Європейський діалог»
в межах «Ініціативи з розвитку аналітичних центрів в Україні»,
яку виконує Міжнародний фонд «Відродження» у партнерстві
з Фондом розвитку аналітичних центрів за фінансової підтримки
Посольства Швеції в Україні (SIDA).

Автори:

**Олександр СОФІЙ,
Тарас БАРАНЕЦЬКИЙ**

Рецензії:

**Леонід ЛІТРА,
Руслана РУДНІЦЬКА,
Сергій СОЛОДКИЙ**

Думки, висновки чи рекомендації належать авторам та упорядникам цього видання
і не обов'язково відображають погляди Посольства Швеції в Україні,
Фонду розвитку аналітичних центрів та Міжнародного фонду «Відродження».

Зміст

Резюме.....	5
Вступ	8
Мета дослідження.....	10
Методологія дослідження	11
Основні питання дослідження	
01 Система управління політикою регіонального розвитку та транскордонного співробітництва.....	12
02 Зміна підходів формування та реалізації державної політики регіонального розвитку в Україні	16
03 Вплив державної політики регіонального розвитку на регіональну політику розвитку та політику ТКС у Львівській області	24
04 Вплив Стратегії розвитку Львівщини до 2020 року та регіональних програм розвитку на політику ТКС у Львівській області.....	28
05 Вплив міжнародних програм на політику транскордонного співробітництва у Львівській області.....	32
Висновки	35
Вибір моделі політики транскордонного співробітництва у Львівській області.....	39
Рекомендації.....	41

Резюме

Політика транскордонної співпраці відіграє важливу роль в регіональному розвитку Львівщини. Однак до сьогодні її потенціал не використовується в повній мірі. Однією із ключових причин цього можна вважати той факт, що політика регіонального розвитку Львівщини, як і України в цілому, не розглядала транскордонну співпрацю, як свою складову, та ігнорувала її роль, як одного з ефективних інструментів регіонального розвитку.

В умовах децентралізації і реформування усіх сфер суспільного життя в Україні, в тому числі державної політики регіонального розвитку, постала необхідність виробити нові підходи щодо формування і реалізації політики транскордонної співпраці Львівщини.

Для аналізу були використані матеріали відповідних аналітичних досліджень у сфері регіонального розвитку, транскордонної співпраці, децентралізації та нормативно-правові документи 2015-2016 років. Це дало змогу сформулювати ключові зміни в підході формування та реалізації державної політики регіонального розвитку в Україні, а також проаналізувати основні фактори

впливу на політику транскордонної співпраці Львівщини. Відповідно була запропонована нова модель політики транскордонного співробітництва у Львівській області, суть якої полягає в тому, що політика транскордонної співпраці є складовою частиною політики регіонального розвитку області. Її **ключові характеристики полягають в такому:**

- політика транскордонного співробітництва, як стратегічна ціль «Відкриті кордони» Стратегії розвитку Львівщини до 2020 року (*надалі – Стратегія*), наскрізною лінією проходить крізь інші стратегічні цілі;
- реалізація політики транскордонного співробітництва здійснюється через конкретні проекти Плану реалізації Стратегії;
- департамент економічної політики Львівської обласної державної адміністрації є відповідальним за політику регіонального розвитку області, яка включає міжнародну технічну допомогу та транскордонне співробітництво, а також на першому етапі реформування відіграє роль координатора роботи інших ключових суб'єктів регіонального розвитку, в подальшому ж делегує частину повноважень новоствореній Агенції регіонального розвитку.

Відповідно до обраної моделі, дослідженням пропонуються адресні рекомендації щодо її впровадження у 2016-2017 роках, зокрема:

- 1 Відповідно до п'яти стратегічних цілей Стратегії розвитку Львівщини до 2020 року створити 5 робочих груп для розробки проекту Плану реалізації Стратегії на 2016-2018 роки для його ухвалення Львівською обласною радою в найкоротші терміни.
- 2 Департаменту економічної політики Львівської облдержадміністрації узгодити проекти Плану реалізації Стратегії із заходами/проектами регіональних програм; переліком проектів Стратегії транскордонного співробітництва Люблінського воєводства, Львівської області, Волинської області та Брестської області на 2014-2020 роки; планами соціально-економічного розвитку об'єднаних територіальних громад.
- 3 Департаменту міжнародної технічної допомоги та міжнародного співробітництва Львівської облдержадміністрації переглянути механізм взаємодії Порядку співфінансування проектів міжнародної технічної допомоги з обласного бюджету із регіональними програмами Плану реалізації Стратегії на 2016-2018 роки.

- 4 Керівництву Львівської облдержадміністрації розглянути можливість перерозподілу функціональних обов'язків між департаментом економічної політики і департаментом міжнародної технічної допомоги та міжнародного співробітництва в частині відповідальності за політику транскордонної співпраці та делегування частини повноважень щодо політики регіонального розвитку новоствореній Агенції регіонального розвитку.
- 5 Львівській обласній раді спільно із Львівською облдержадміністрацією сприяти якнайшвидшому створенню Агенції регіонального розвитку за участі Офісу реформ та провідних недержавних інституцій, які працюють у сфері регіонального розвитку.
- 6 Львівській обласній раді, за участі експертів міжнародних програм та аналітичних центрів, провести моніторинг та оцінку регіональних програм розвитку на предмет узгодження їх заходів/проектів із пріоритетами програм міжнародної технічної допомоги та Державного фонду регіонального розвитку. На основі цього підготувати відповідні зміни до програм на 2017 рік.

Вступ

Сучасна європейська політика регіонального розвитку орієнтується не стільки на підтримку депресивних регіонів за рахунок регіонів-донорів, скільки на створення умов для мобілізації місцевого потенціалу і ресурсів. Цей підхід є особливо актуальним для прикордонних регіонів, які є віддаленими від центрів своїх країн і менш розвинутими.

У цьому контексті місце транскордонної співпраці в регіональному розвитку Львівщини має особливе значення і визначається її здатністю до мобілізації та ефективного використання існуючого потенціалу області, як транскордонного регіону; оптимального поєднання можливостей та ресурсів з прикордонними воєводствами Республіки Польща для розв'язання спільних проблем; апробації нових підходів в питаннях регіонального розвитку для України в цілому.

До сьогодні політика регіонального розвитку Львівщини, як і України в цілому, не розглядала транскордонну співпрацю, як свою складову, та ігнорувала її роль, як одного з ефективних інструментів регіонального розвитку. Відповідальним за формування та реалізацію державної регіональної політики є Міністерство регіональ-

ного розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, а за політику міжнародної технічної допомоги та транскордонної співпраці – Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. На регіональному рівні, зокрема у Львівській області, простежується аналогічна ситуація – за регіональну політику відповідає департамент економічної політики, а за політику міжнародної технічної допомоги та транскордонної співпраці – департамент міжнародної технічної допомоги та міжнародного співробітництва Львівської облдержадміністрації. У кінцевому результаті це призводить до того, що значні кошти, адресовані на регіональний розвиток та ресурси міжнародної технічної допомоги, а для Львівської області – в більшій мірі ресурси транскордонної співпраці, йдуть «паралельними курсами», дуже слабо корелюючись між собою.

У 2014 році експерти громадської організації «Європейський діалог» провели дослідження «Аналіз політики транскордонної співпраці у Львівській області»¹, у якому було рекомендовано місцевим органам влади залишити наявну модель, яка

1- <http://dialog.lviv.ua/analitichniy-zvit-rozvitku-transkord/>

визначала транскордонну співпрацю, як самостійний стратегічний напрям розвитку області. Ці рекомендації знайшли своє відображення в Стратегії розвитку Львівщини на період до 2020 року. У ній була зафіксована окрема стратегічна ціль «Відкриті кордони», а відповідальним за формування і реалізацію політики міжнародної технічної допомоги та транскордонної співпраці визначений департамент міжнародної технічної допомоги та міжнародного співробітництва Львівської облдержадміністрації.

У 2015 році в Україні стартували понад 60 реформ, які конкретизовані в Плані дій Кабінету Міністрів України на 2016 рік. Одним із шести пріоритетів цього Плану є децентралізація та регіональний розвиток. У цьому пріоритеті, зокрема визначена ціль «Залучення допомоги Європейського Союзу для підтримки реалізації регіональної політики та реформи децентралізації», яка передбачає створення ефективної системи управління регіональним розвитком.

Відтак сьогодні, в умовах реформи державної політики регіонального розвитку, зміни ролі регіонів, міст і нових гравців – об'єднаних територіальних громад, питань реформування політики транскордонної

співпраці для України, і Львівської області зокрема, набуває вкрай актуальної ваги і потребує суттєвого оновлення.

Аналіз та висновки даного дослідження не охоплюють усіх аспектів сфери регіонального розвитку та транскордонного співробітництва і концентруються на ключовому моменті – зміні парадигми державної політики регіонального розвитку та необхідності змін у підході до розвитку територій, у тому числі – шляхом ефективного використання потенціалу транскордонного співробітництва, як ефективного інструменту формування політики регіонального розвитку.

Результати дослідження адресовані керівникам місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, які відповідають за формування та реалізацію політики соціально-економічного розвитку територій, зокрема – для керівництва Львівської області. Документ також буде поширений серед депутатів Львівської обласної ради, районних, міських рад та рад об'єднаних територіальних громад, агенцій та інституцій, які займаються питаннями регіонального розвитку і транскордонного співробітництва та реалізують заходи у цих сферах.

Мета дослідження

Аналіз впливу державної політики регіонального розвитку в Україні на політику транскордонного співробітництва у Львівській області в умовах децентралізації.

Основні питання дослідження:

- 01 Система управління політикою регіонального розвитку та транскордонного співробітництва.
- 02 Зміна підходів до формування та реалізації державної політики регіонального розвитку в Україні.
- 03 Вплив державної політики регіонального розвитку на регіональну політику розвитку та політику транскордонного співробітництва у Львівській області.
- 04 Вплив Стратегії розвитку Львівщини до 2020 року та регіональних програм розвитку на політику транскордонного співробітництва у Львівській області.
- 05 Вплив міжнародних програм на політику транскордонного співробітництва у Львівській області.

Методологія дослідження

У ході проведеного дослідження, підготовленого в рамках Ініціативи з розвитку аналітичних центрів в Україні, були використані матеріали таких аналітичних звітів: «Регіональний розвиток та державна регіональна політика»², «Аналіз політики ТКС у Львівській області»³ та «Експертний звіт щодо Програми Транскордонного Співробітництва Польща–Білорусь–Україна 2014-2020 Європейського Інструменту Сусідства»⁴.

У пропонованому дослідженні проаналізовані нормативно-правові акти та регламентні документи 2015-2016 років, що визначають державну та регіональну політику розвитку.

Для оцінки запропонованих змін в регіональній системі управління політикою регіонального розвитку та транскордонного співробітництва 18 квітня 2016 року, у рамках міжнародної науково-практичної конференції «Соціально-економічний потенціал транскордонного співробітництва», відбулась панельна дискусія на тему «Розвиток транскордонного співробітництва: глобальні виклики та завдання»⁵. За результатами дискусії були розроблені рекомендації щодо змін до політики транскордонного співробітництва у Львівській області.

---

2 - <http://surdp.eu/Analytical-Report>

3 - <http://dialog.lviv.ua/wp-content/uploads/2015/12/politiki-transkordonnogo-spivrobitnitstva-u-Lvivskii---oblasti.pdf>

4 - http://www.euroreg.uw.edu.pl/dane/web_euroreg_publications_files/5215/report_full_pl-by-ua_ukr_30-10-2013.pdf

5 - <http://dialog.lviv.ua/rozvitok-transkordonnogo-spivrobitnitstva-globalni-vikliki-ta-zavdannya/>

01

Система управління політикою регіонального розвитку та транскордонного співробітництва

02

03

1.1. Система управління політикою регіонального розвитку та транскордонного співробітництва на центральному рівні

04

Політика регіонального розвитку

Формування та реалізація державної регіональної політики в Україні розпочалась із моменту прийняття Указу Президента України «Про Концепцію державної регіональної політики» від 25 травня 2001 року. У 2007 році був визначений центральний орган виконавчої влади, відповідальний за реалізацію державної регіональної політики – **Міністерство регіонального розвитку та будівництва України (Мінрегіон)**. У цій сфері Мінрегіон відповідає за такі напрями:

- інституційне забезпечення регіонального розвитку;

- Державний фонд регіонального розвитку;
- моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів;
- стратегічне планування регіонального розвитку.

Проте, створивши нове міністерство, Уряд не врегулював його повноваження в питаннях регіонального розвитку з повноваженнями Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (Мінекономіки).

Порівняння повноважень у сфері регіонального розвитку Мінекономіки та Мінрегіону наведено у таблиці 1.

05

Мінекономіки

- здійснює організаційно-методичне керівництво і координацію роботи з підготовки прогнозів та програм економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим, областей, районів і міст на середньо- та короткостроковий періоди;
- здійснює організаційно-методичне керівництво і координацію роботи, пов'язаної з розробленням і виконанням центральними та місцевими органами виконавчої влади державних цільових програм, веде їх облік, готує висновки стосовно доцільності їх затвердження та дострокового припинення їх виконання, проводить моніторинг виконання зазначених програм, бере участь у проведенні оцінки ефективності використання бюджетних коштів;
- здійснює відповідно до законодавства:
  - оцінку та відбір на конкурсних засадах поданих Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими держадміністраціями та виконавчими органами місцевих рад програм і заходів, включаючи інвестиційні програми (проекти), що можуть реалізовуватися за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку в межах їх індикативного прогнозного обсягу;
  - щорічне подання Кабінетові Міністрів України пропозицій щодо розподілу коштів Державного фонду регіонального розвитку з переліком відповідних програм і заходів, що можуть виконуватися за його рахунок.

Мінрегіон

- розробляє і здійснює заходи, спрямовані на розбудову інфраструктури регіонів, розвиток міжрегіонального економічного співробітництва;
- сприяє комплексному соціально-економічному розвитку регіонів;
- розробляє державну стратегію регіонального розвитку, щорічні плани заходів щодо її реалізації, здійснює методологічне керівництво та координацію діяльності з підготовки регіональних стратегій розвитку;
- здійснює відповідно до законодавства:
  - проведення в установленому порядку моніторингу соціально-економічних та інших показників розвитку регіонів, районів і міст обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим значення та формування переліку показників, за якими проводиться моніторинг розвитку територій і визнання їх депресивними;
  - розроблення за участі інших центральних органів виконавчої влади, відповідних місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування програм подолання депресивності територій і проведення моніторингу їх виконання;
  - щорічне подання на розгляд Кабінету Міністрів України доповіді про виконання угод щодо регіонального розвитку та програм подолання депресивності територій, використання коштів, передбачених на зазначені потреби в державному бюджеті;
  - загальну координацію транскордонного співробітництва та контроль за додержанням законодавства з питань транскордонного співробітництва;
  - загальну координацію розвитку сільських територій; розробляє та забезпечує виконання за участі інших органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування програм розвитку сільських територій; розробляє і здійснює заходи, спрямовані на комплексний розвиток сільських територій, та вносить на розгляд Кабінету Міністрів України відповідні пропозиції;
  - оцінку та відбір на конкурсних засадах поданих Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими держадміністраціями інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку (у тому числі проектів співробітництва та добровільного об'єднання територіальних громад), що можуть реалізовуватися за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку в межах їх індикативного прогнозного обсягу;
  - щорічне подання Кабінетові Міністрів України пропозицій щодо розподілу коштів Державного фонду регіонального розвитку з переліком відповідних програм і проектів, що можуть реалізовуватися за його рахунок.

01

Зазначене вище порівняння повноважень Мінекономіки та Мінрегіону ілюструє дублювання значної їх частини в питаннях регіонального розвитку і зокрема розподілу коштів Державного фонду регіонального розвитку.

02

Політика міжнародної технічної допомоги та транскордонного співробітництва

Головним відповідальним за політику міжнародної технічної допомоги та тран-

03

скордонного співробітництва на центральному рівні виступає Мінекономіки. **До його ключових функцій в цій сфері належать:**

- формування нормативно-правової бази;
- ведення переліку проектів міжнародної технічної допомоги;
- співробітництво з міжнародними фінансовими організаціями;
- координація інструментів та програм допомоги Європейського Союзу.

04

1.2. Система управління політикою регіонального розвитку та транскордонного співробітництва на регіональному рівні

05

Політика регіонального розвитку

У Львівській області за регіональну політику відповідає департамент економічної політики Львівської обласної державної адміністрації (департамент економіки). Департамент економіки є структурним підрозділом облдержадміністрації, підпорядкований голові облдержадміністрації, підзвітний та підконтрольний Мінекономіки. **У сфері регіонального розвитку департамент економіки відповідає за такі питання:**

- державна політика економічного і соціального розвитку;

- державна регіональна політика;
- стратегія розвитку області.

Політика міжнародної технічної допомоги та транскордонного співробітництва

Відповідальним за політику міжнародної технічної допомоги та транскордонного співробітництва (МТД/ТКС) у Львівській області виступає департамент міжнародної технічної допомоги та міжнародного співробітництва Львівської обласної державної адміністрації

(департамент МТД). До основних завдань департаменту належать:

- виконання державних програм розвитку міжнародного співробітництва та євроінтеграції;
- розробка та реалізація регіональних цільових і комплексних програм з питань розвитку міжнародного співробітництва;

- координація роботи структурних підрозділів районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування з питань розвитку міжнародного співробітництва.

Важливою функцією департаменту МТД також є ведення переліку проектів міжнародної технічної допомоги та подання відповідної інформації до Мінекономіки.

01 Попередні висновки

- 1 На центральному рівні існують два ключові «центри впливу» щодо питань регіонального розвитку та транскордонної співпраці – Мінекономіки та Мінрегіон, повноваження яких чітко не розмежовані.
- 2 На регіональному рівні, зокрема у Львівській області, питання регіонального розвитку та транскордонної співпраці формально закріплені за двома структурними підрозділами облдержадміністрації – департаментом економічної політики та департаментом міжнародної технічної допомоги і міжнародного співробітництва. При цьому така сфера повноважень, як «розробка та реалізація регіональних цільових і комплексних програм з питань розвитку міжнародного співробітництва» є спільною для обох структур.

01

02

Зміна підходів формування та реалізації державної політики регіонального розвитку в Україні

03

04

05

У 2015 році в Україні стартували понад 60 реформ, які конкретизовані в Плані дій Кабінету Міністрів України на 2016 рік⁶. Одним із шести пріоритетів Плану є децентралізація та регіональний розвиток. У цьому пріоритеті зокрема передбачене створення ефективної системи управління регіональним розвитком, в якій визначена ціль «Залучення допомоги Європейського Союзу (ЄС) для підтримки реалізації регіональної політики та реформи децентралізації».

У процесі реформування почала формуватися сучасна нормативно-правова основа для ефективного регіонального розвитку, яка розглядає транскордонну співпрацю, як свою складову.

6 - http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248890479&cat_id=244276429

2.1. Закон України «Про засади державної регіональної політики»⁷

від 5 лютого 2015 року

Закон визначає основні правові, економічні, соціальні, екологічні, гуманітарні та організаційні засади державної регіональної політики, як складової частини внутрішньої політики України.

Ключові зміни:

- одним із визначальних принципів регіональної політики Закон визначає принцип субсидіарності, зокрема, передачу владних повноважень на найнижчий рівень управління (*рівень об'єднаної територіальної громади*);
- реалізація державної регіональної політики здійснюється на основі системи взаємопов'язаних документів: Державної стратегії регіонального розвитку України та Плану заходів з її реалізації; регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації; інвестиційних програм (проектів), спрямованих на розвиток регіонів;
- для координації діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування із забезпечення формування та реалізації державної регіональної політики Законом передбачене утворення Міжвідомчої координаційної комісії з питань регіонального розвитку (*консультивно-дорадчий орган*) та заснування регіональних Агенцій регіонального розвитку за участі асоціацій підприємців, органів місцевого самоврядування, вищих навчальних закладів, наукових установ, громадських об'єднань;
- фінансування заходів державної регіональної політики передбачається за рахунок:
  - міжбюджетних трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам;
  - фінансових ресурсів суб'єктів регіональної політики, державних та приватних партнерів об'єднаних на принципах державно-приватного партнерства, міжнародних інституцій;
  - капітальних видатків державного бюджету;
  - державних цільових програм, у тому числі програм подолання депресивності території;
  - угод щодо регіонального розвитку;
  - програм і заходів, включаючи інвестиційні програми (проекти), що реалізуються за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку.

7 - <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/156-19>

2.2. Державна стратегія регіонального розвитку до 2020 року (ДСРР-2020)⁸, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2013 року

Ключові зміни:

- Стратегія розроблена на період, що синхронізується із плановими та бюджетними циклами Європейського Союзу;
- Стратегія передбачає впровадження політики підвищення конкурентоспроможності регіонів, яке відбуватиметься з максимальним використанням внутрішніх ресурсів кожного регіону за відповідного сприяння держави;
- Стратегія передбачає створення ефективного державного управління у сфері регіонального розвитку, яке діятиме в сукупності з політикою децентралізації влади та формуванням спроможного місцевого самоврядування;
- Стратегія є основою для Плану її впровадження, який включає в себе підтримку державою стратегічних проєктів розвитку регіонів, підготовку регіональних стратегій, формування мережі агенцій регіонального розвитку. Стратегія стала однією з передумов отримання у 2015-2016 роках фінансової підтримки Європейського Союзу у сфері регіонального розвитку;
- Стратегія враховує транскордонне співробітництво, як важливий пріоритет регіонального розвитку, зокрема для досягнення стратегічної цілі «Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів», а саме:
  - сприяння поглибленню економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших відносин між територіальними громадами, їх представницькими органами, місцевими органами виконавчої влади та територіальними громадами і відповідними органами влади інших держав;
  - створення умов для використання організаційних, фінансових, інституційних можливостей суб'єктів і учасників транскордонного співробітництва України в здійсненні заходів щодо реалізації проєктів (програм) транскордонного співробітництва;
  - об'єднання зусиль щодо розвитку транскордонного співробітництва, подальшого поглиблення співпраці в рамках єврорегіонів та активізації

8 - <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/385-2014%D0%BF>

роботи з розширення сфер такого співробітництва, ліквідації інфраструктурних перешкод та сприяння провадженню спільної підприємницької діяльності прикордонних регіонів у сфері малого і середнього бізнесу;

- підвищення ефективності використання зовнішньої допомоги ЄС у рамках європейського інструменту сусідства та інших доступних Україні програм.

Невід'ємною частиною Державної стратегії регіонального розвитку України є

трирічний План її реалізації. Постановою Кабінету Міністрів України №821 від 7 жовтня 2015 року «Деякі питання реалізації у 2015-2017 роках Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» був ухвалений такий План реалізації Стратегії на 2015-2017 роки⁹. Цим планом передбачалась реалізація проектів регіонального розвитку (*загальнонаціональних та регіональних*), які відповідають стратегічним цілям Державної стратегії регіонального розвитку. Для фінансування проектів передбачений Державний фонд регіонального розвитку.

2.3. Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР)¹⁰

Державний фонд регіонального розвитку визначений статтею 24-1 Бюджетного кодексу України, створений як програма Державного бюджету України, і є ключовим фінансовим інструментом для впровадження ДСРР-2020 та впливу державної політики регіонального розвитку на політики регіонального розвитку в областях, в тому числі й транскордонної співпраці для прикордонних регіонів.

Ключові зміни:

- у результаті внесених до законодав-

ства змін, у Державному бюджеті передбачений обсяг коштів фонду, який становить 1% дохідної частини держбюджету. Сьогодні готується законопроект щодо внесення змін у статтю 24-1 Бюджетного кодексу України в частині збільшення розміру фонду до 1,5% Державного бюджету України та удосконалення механізму розподілу коштів фонду на проекти розвитку.

- реформований механізм фінансування проектів регіонального розвитку. Зокрема, передбачений автоматичний

9 - <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248549132>

10 - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/page3>

розподіл коштів фонду між областями **за таким механізмом:**

- двоетапний відбір проектів регіонального розвитку (попередній відбір здійснюють обласні державні адміністрації, фінальну оцінку та відбір здійснює Мінрегіон);
- фінансування проектів здійснюється між областями відповідно до

формули: 80% коштів – відповідно до чисельності населення, яке проживає у відповідному регіоні; 20% коштів – відповідно до показника ВВП на душу населення *(для регіонів, у яких показник ВВП менше 75% середнього показника по Україні, що станом на 2015 рік складає 16 областей України).*

2.4. Інституційні зміни в умовах децентралізації

Управління реформою децентралізації влади здійснюється на трьох рівнях – національному, центральному і регіональному.

На **національному рівні** діє Національна рада реформ, яка приймає стратегічні рішення щодо розвитку та децентралізації влади у відповідних сферах.

Центральний рівень – це сфера компетенції Віце-прем'єр-міністра – Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, що є відповідальним координатором реформи. При Мінрегіоні створена Цільова команда реформи, яку очолює Віце-прем'єр-міністр України і до складу якої входять представники різних міністерств, відомств, народні депутати України, представники громадських організацій, органів місцевого самоврядування, всеукраїнських асоціацій місцевого

самоврядування та донорських проектів, науковці та експерти. Відповідно до доручення Віце-прем'єр-міністра, у 12 міністерствах, які відповідають за сфери, що передбачають децентралізацію повноважень, створені робочі групи з децентралізації. При Мінрегіоні формується Центральний офіс реформ.

Починаючи із 2014 року, Мінрегіон значно посилив свою діяльність в сфері міжнародного співробітництва, зокрема **за такими напрямками:**

- європейська інтеграція;
- співробітництво з міжнародними фінансовими організаціями;
- двостороннє співробітництво;
- міжнародна технічна допомога.

Для координації проектів донорської допомоги, що спрямовуються на реалізацію

завдань реформи, у вересні 2015 року при Мінрегіоні створена Рада донорів, у якій мають ухвалюватись рішення щодо напрямків та завдань, яким слід надати підтримку донорських проектів. При цьому Мінрегіон виступає ключовим бенефіціаром більш як у 20-ти проектах донорської допомоги на суму близько 200 млн. дол. США.

16 вересня 2015 року постановою Кабінету Міністрів України створена міжвідомча координаційна комісія з питань регіонального розвитку, яка повинна забезпечити координацію діяльності органів виконавчої влади з питань формування та реалізації державної регіональної політики, в тому числі – з питань виконання завдань, визначених в державній та регіональних стратегіях розвитку і планах заходів з їх реалізації, а також підготовки та реалізації інвестиційних програм та проектів регіонального розвитку.

Регіональний рівень. Починаючи із 2015 року, департамент економічної політики Львівської облдержадміністрації, який є відповідальним за регіональну політику, був інтегрований в процес децентралізації та отримав повноваження на узгодження регіональних проектів та проектів об'єднаних територіальних громад із Державним фондом регіонального розвитку та Стратегією розвитку області. Цей департамент також став відповідальним за погодження планів соціально-економічного розвитку об'єднаних

територіальних громад та проектів щодо їх реалізації для отримання державної субвенції на розвиток інфраструктури.

Однією із стратегічних цілей Стратегії розвитку Львівщини до 2020 року, за виконання якої відповідає департамент економічної політики Львівської облдержадміністрації, є міжнародне та транскордонне співробітництво, за яку, в свою чергу традиційно відповідає департамент міжнародної технічної допомоги та міжнародного співробітництва.

Починаючи із 2015 року, ключовими гравцями щодо впровадження реформ на регіональному рівні, в першу чергу реформ в сфері децентралізації, виступають регіональні Офіси реформ, створені в рамках Меморандуму між Мінрегіоном і Асоціацією міст України за фінансової підтримки USAID. **Основні завдання Офісів реформ – це:**

- здійснення моніторингу впровадження реформ на регіональному рівні;
- узагальнення інформації щодо проблемних питань та внесення пропозицій уряду щодо шляхів їх вирішення;
- надання організаційної та інформаційної допомоги в питаннях створення територіальної основи місцевого самоврядування;
- надання експертних висновків.

01

02

03

04

05

Постановою Кабінету Міністрів України №258¹¹ у квітні 2016 року були легалізовані Агенції регіонального розвитку, які мають стати центрами реформ в сфері регіонального розвитку і децентралізації, сприяти підготовці та реалізації програм і проектів регіонального розвитку, інтегрувати інтереси і ресурси проектів міжнародної технічної допомоги, які сьогодні діють в Україні. Координація роботи аген-

цій і відповідальність за їх діяльність на центральному рівні покладається на Мінрегіон, а на регіональному – на обласні державні адміністрації. Агенції також мають стати осередками співпраці між державним, приватним та громадським секторами, оскільки засновувати їх можуть обласні державні адміністрації, відповідні ради та неурядові організації, як співзасновники.

02

Попередні висновки

- 1 Державним пріоритетом на найближчі роки є впровадження пакету реформ, серед яких – «Децентралізація та регіональний розвиток» об'єднані в єдине ціле і конкретизовані на рівні завдань, які повинен виконати Уряд протягом року разом із Парламентом і Президентом.
- 2 Упродовж останніх років в Україні почала формуватися нормативно-правова основа для ефективного регіонального розвитку, яка розглядає транскордонну співпрацю, як свою складову, та акцентує її роль, як одного з ефективних інструментів регіонального розвитку.

11 - <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248941325>

- 3 Державна регіональна політика в Україні набула європейських рис і отримала конкурентне формульне фінансування з Державного бюджету України.
- 4 Державна стратегія регіонального розвитку України враховує транскордонне співробітництво, як важливий пріоритет регіонального розвитку. При цьому роль транскордонного співробітництва визначається його здатністю до мобілізації та ефективного використання існуючого потенціалу прикордонних регіонів.
- 5 Державний фонд регіонального розвитку передбачає реалізацію проектів регіонального розвитку, які відповідають стратегічним цілям державної стратегії регіонального розвитку, та є ключовим фінансовим інструментом впливу державної політики регіонального розвитку на політики розвитку регіонів, в тому числі – політику транскордонної співпраці (для Львівської області).
- 6 Станом на сьогодні, до ключових гравців, відповідальних за регіональний розвиток, транскордонне співробітництво та децентралізацію, доєдналися нові, зокрема на центральному рівні – Національна рада реформ, Центральний офіс реформ, Міжвідомча координаційна комісія з питань регіонального розвитку, а на регіональному рівні – Офіси реформ та Агенції регіонального розвитку.

01

02

03

Вплив державної політики регіонального розвитку на регіональну політику розвитку та політику ТКС у Львівській області

04

05

3.1. Вплив Державної стратегії регіонального розвитку до 2020 року

Як зазначалось в розділі 1.2. цього дослідження, ДСРР-2020 стала орієнтиром для розробки регіональних стратегій у відповідності до європейських стандартів та інструментом впливу на формування регіональних політик розвитку.

Ключові фактори впливу:

- План впровадження ДСРР-2020 на 2015-2017 роки включає в себе стратегічні проекти розвитку регіонів, які відповідають пріоритетам регіональних стратегій, в тому числі Стратегії розвитку Львівської області до 2020 року¹²;
- регіональні стратегії розвитку базуються на основі трирічних планів щодо їх впровадження та стратегічних проектів з терміном виконання 1-3 роки;
- як самі стратегії, так і проекти планів

щодо їх впровадження, акцентують увагу на системі моніторингу та оцінки на основі якісних показників.

Аналіз Стратегії розвитку Львівської області до 2020 року, ухваленої в березні 2016 року, засвідчив її відповідність зазначеним вище вимогам та ДСРР-2020 в питаннях використання нових підходів до розвитку регіону, які базуються на підвищенні ролі місцевого самоврядування і територіальних громад у стратегічному плануванні та реалізації проектів розвитку; використанні переваг прикордонного регіону.

3.2. Вплив Державного фонду регіонального розвитку

ДФРР є ключовим фінансовим інструментом для впровадження Державної стратегії регіонального розвитку до 2020 року та впливу державної політики регіонального розвитку на політику розвитку Львівщини, в тому числі й політику транскордонного співробітництва. Як зазначено в розділі 1.4. цього дослідження, фінансування з ДФРР здійснюється через регіональні проекти.

У 2015 році з коштів ДФРР в цілому по

Україні були профінансовані 728 проектів на суму 2,542 млрд. грн. Всього на фінансування з фонду були подані 1267 проектів, з яких 53 проекти щодо підтримки добровільного об'єднання територіальних громад, 39 проектів співробітництва територіальних громад, 1082 проекти, які передбачені планами реалізації стратегій регіонального розвитку. Загальна інформація в розрізі по областях представлена на рисунку 1.

12 - http://www.loda.gov.ua/strategiya_rozvytku

Стан використання коштів ДФРР регіонами у 2015 році

Як видно із цього рисунку, у 2015 році з коштів ДФРР Львівщині було виділено 136,8 млн. грн. На цю суму були підтримані 52 проекти із 138-ми поданих заявок. Аналіз характеру підтриманих проектів засвідчив, що критерію «стратегічність» не відповідав жоден із проектів. Головні критерії, які брались до уваги – можливість завершення реалізації проекту у поточному році; гарантований обсяг співфінансування з місцевого бюджету; ступінь будівельної готовності проекту. Жо-

ден із підтриманих проектів не враховував транскордонне співробітництво, як «елемент мобілізації та ефективного використання існуючого потенціалу прикордонних регіонів».

На 2016 рік бюджет ДФРР складає 3,0 млрд. грн. Станом на 1 лютого 2016 року до Львівської облдержадміністрації були подані 259 проектів на загальну суму майже 1,9 млрд. грн. 24 березня 2016 року відбулось засідання регіональної комісії з попереднього відбору проектів. Із 244-х оцінених заявок

попередньо відібрані – 79 проектів на суму 612,6 млн. грн., опис яких розміщений на сайті Мінрегіону¹³ та є загальнодоступним для громадськості.

Аналіз змісту проектних заявок Львівщини на предмет їх стратегічного характеру та орієнтації на використання існуючого потенціалу області, як прикордонного регіону, складала лише 2,4% від кількості поданих

заявок. Однак рішенням Регіональної комісії з попереднього відбору жодна із цих заявок не була підтримана, зокрема:

- «Розбудова Новороздільського індустріального парку (НРІП) – етап II», вартість – 37,4 млн. грн.;
- «Створення регіональної інфраструктури широкопasmового доступу до Інтра-нет», вартість – 18,4 млн. грн.

03 Попередні висновки

- 1 Незважаючи на наявність Державної стратегії регіонального розвитку до 2020 року, яка відповідає європейським стандартам, її вплив на формування регіональної політики, у тому числі політики ТКС, на сьогодні незначний. Проблема полягає у низькій дієвості ключового фінансового інструменту впровадження стратегії – Державного фонду регіонального розвитку.
- 2 Державний фонд регіонального розвитку поки що не відіграє значимої ролі у формуванні регіональної політики, у тому числі й політики ТКС, у зв'язку із низькою інституційною спроможністю органів місцевого самоврядування до підготовки стратегічних проектів регіонального розвитку, а для Львівщини – проектів із використанням існуючого потенціалу прикордонного регіону.

13 - <http://dfrr.minregion.gov.ua/Projects-list?PAREA=83&PDIST=0&PTHEM=0&PYEAR=2016&PZVIT=0>

01

02

03

04

Вплив Стратегії розвитку Львівщини до 2020 року та регіональних програм розвитку на політику ТКС у Львівській області

05

4.1. Вплив Стратегії розвитку Львівщини до 2020 року

Стратегія розвитку Львівщини до 2020 року була затверджена рішенням Львівської обласної ради 24 березня 2016 року. Наявна модель політики транскордонної співпраці у Львівській області визначає ТКС у власному праві. Це знайшло своє відображення в Стратегії, де зафіксована стратегічна ціль «Відкриті кордони» та, відповідно, операційні цілі:

міжнародне співробітництво, транскордонна співпраця, прикордонна інфраструктура.

Однак, дієвість Стратегії буде визначатись Планом її реалізації на короткострокову перспективу (3 роки), тобто проектами регіонального розвитку, які відповідають стратегічним цілям Стратегії, в тому числі й стратегічній цілі «Відкриті кордони».

На сьогодні триває процес формування Плану реалізації Стратегії на період 2016-2018 років, який буде містити технічні завдання до регіональних проектів розвитку, механізми та джерела їх фінансування. Відповідно, вплив Стратегії на політику ТКС буде визначатись якістю регіональних проектів, орієнтованих на використання потенціалу Львівщини, як прикордонного регіону.

При цьому, як було зазначено в розділі 3.2. цього дослідження, варто пам'ятати, що лише 2,4% від кількості поданих заявок на 2016 рік склали проектні заявки стратегічного характеру, які орієнтувались на використання існуючого потенціалу Львівщини, як прикордонного регіону, і жодна з яких не була підтримана.

4.2. Вплив регіональних програм розвитку

Регіональні програми розвитку є серйозною складовою політики регіонального розвитку та ТКС зокрема. Аналіз засвідчив, що на даний момент на офіційному сайті Львівської обласної ради наявний перелік з 52 обласних цільових програм, хоча в різні роки їх кількість коливалась в досить широких межах (до 70 і більше).

На сьогодні завершується процес затвердження регіональних програм на 2016 рік. Повний їх перелік і бюджети ще не оприлюднені. За попередніми даними перелік регіональних програм обласного бюджету Львівської області на 2016 рік складає 42 програми із бюджетом 819,5 млн. грн.

Аналіз цих програм на предмет їх тематики та узгодженості з пріоритетами Стратегії Львівщини в сфері ТКС засвідчив, що

лише Регіональна програма з міжнародного і транскордонного співробітництва, європейської інтеграції на 2015-2018 роки конкретизує ТКС на рівні заходів та передбачає їх фінансування.

До основних проблем регіональних програм Львівщини, які різко зменшують їх ефективність, як інструментів політики регіонального розвитку, можна віднести такі:

- недофінансування. Аналіз виконання регіональних програм до 2016 року свідчить про хронічний брак коштів, а то й відсутність фінансування;
- неузгодженість, як між собою, так і формальну кореляцію із Стратегією розвитку Львівщини, міжнародними програмами.

01

02

03

04

05

Із 2014 року у Львівській області функціонує механізм дофінансування проектів міжнародної технічної допомоги та транскордонної співпраці, зафіксований у документі «Порядок співфінансування проектів міжнародної технічної допомоги з обласного бюджету»¹⁴. У 2015 році цей Порядок, як окремий захід, був включений до Регіональної програми з міжнародного і транскордонного співробітництва, європейської інтеграції на 2015-2018 роки. У 2014-2015 роках з обласного бюджету було виділено відповідно 2,6 млн. грн. та 1,1 млн. грн. для співфінансування проектів міжнародної технічної допомоги та транскордонної співпраці. Згідно з механізмом відбору проектів для дофінансування, останні реєструються і надсилаються до постійних комісій Львівської обласної ради (з питань бюджету, соціально-економічного розвитку та комунальної власності та з питань євроінтеграції, транскордонного співробітництва та зв'язків з українцями за кордоном) і до відділу з питань реалізації проектів місцевого

розвитку, міжнародної технічної допомоги та зовнішньоекономічних зв'язків Львівської обласної ради; а також структурних підрозділів Львівської облдержадміністрації (*департаменту фінансів, департаменту міжнародної технічної допомоги та міжнародного співробітництва, департаменту економічної політики тощо*). У свою чергу профільні департаменти (*управління*) Львівської облдержадміністрації та постійні комісії обласної ради розглядають проекти та рекомендують їх для врахування (*часткового врахування*) при підготовці Програми соціально-економічного розвитку, регіональних програм та обласного бюджету на наступний рік. Таким чином здійснюється координація (*узгодження*) джерел фінансування проектів міжнародної технічної допомоги та транскордонного співробітництва.

На сьогодні це єдиний механізм, що має безпосередній вплив на реалізацію політики ТКС на Львівщині і який реально здійснює підтримку проектів ТКС і частково їх координацію із регіональними програмами.

14 - <http://loda.gov.ua/news?id=16943>

- 1 Стратегія розвитку Львівщини на період до 2020 року включає транскордонну співпрацю, як стратегічну ціль. Однак її вплив на політику регіонального розвитку та ТКС на сьогодні низький. Подальший вплив в значній мірі буде визначатись якістю регіональних проектів Плану реалізації Стратегії, орієнтованих на використання потенціалу Львівщини, як прикордонного регіону. При цьому жодна із лише 2,4% поданих заявок на 2016 рік, які містили елементи ТКС, не була підтримана.
- 2 Наявні регіональні програми розвитку, які прямо чи опосередковано декларують транскордонну співпрацю, мають незначний вплив на політику ТКС. Основні проблеми регіональних програм, які не дозволяють сьогодні використати їх в процесі регіонального розвитку і, зокрема ТКС, є недофінансування та неузгодженість, як між собою, так і Стратегією розвитку Львівщини, міжнародними програмами.
- 3 Безпосередній вплив на реалізацію політики ТКС на Львівщині, як в частині дофінансування проектів ТКС, так і їх часткової координації із регіональними програмами, має «Порядок співфінансування проектів міжнародної технічної допомоги з обласного бюджету», який є складовою Регіональної програми з міжнародного і транскордонного співробітництва, європейської інтеграції на 2015-2018 роки.

01

02

03

04

05

Вплив міжнародних програм на політику транскордонного співробітництва у Львівській області

Львівська область (за даними 2014 року) посідає друге місце в Україні (після м. Києва) за кількістю підтриманих проектів – 54 та сумою отриманих коштів – 62 млн. дол. США (із загальної суми по Україні 799 млн. дол. США). При цьому, в рамках Програми Польща–Білорусь–Україна 2007-2013, були ре-

алізовані 74 польсько-українських проектів, в тому числі 50 проектів на території Львівської області. Загальна вартість цих проектів становить більше 70 млн. євро, в тому числі кошти для Львівщини – орієнтовно 35 млн. євро, що становить 70% від загальної суми коштів міжнародної технічної допомоги для

Львівщини. Таким чином можна вважати, що ресурси ТКС для Львівської області є визначальними в загальному обсязі міжнародної технічної допомоги.

На перспективу 2014-2020 років транскордонне співробітництво для Львівської області в основному реалізується в рамках Європейського інструменту сусідства (ЄІС) з орієнтовним бюджетом – 16,1 млрд. євро. Львівська область є учасницею однієї із чотирьох програм ЄІС «Польща–Білорусь–Україна». Індикативний бюджет програми на 2014-2020 роки становить 175,8 млн. євро¹⁵. Перші набори проектів плануються наприкінці 2016 року.

Аналізуючи вплив програми Польща–Білорусь–Україна 2014-2020 на політику регіонального розвитку та ТКС Львівщини, варто, в першу чергу, акцентуватись на тому, що пріоритети програми чітко узгоджені із пріоритетами Стратегії Європи 2020, яка, в свою чергу, є орієнтиром для пріоритетів Державної стратегії регіонального розвитку

до 2020 року та Стратегії розвитку Львівщини до 2020 року. У контексті транскордонного співробітництва це стосується таких пріоритетів:

- Підвищення функціональної, просторової, соціальної та культурної інтеграції;
- Розвиток транспортної доступності (у тому числі транзитної);
- Розвиток культурних зв'язків;
- Розвиток туризму та вирішення спільних екологічних проблем;
- Розширення інституційного співробітництва.

Важливо відзначити, що програма Польща–Білорусь–Україна 2014-2020 передбачає втручання та надання допомоги у вирішенні проблем спільно з іншими цільовими, програмами, що реалізуються на прикордонних територіях, що дає можливість кооперувати її ресурси із державними та регіональними програмами регіонального розвитку, міжнародної технічної допомоги.

15 - <http://www.pl-by-ua.eu/ua>

- 1 Ресурси, які залучаються Львівщиною із програм міжнародної технічної допомоги і транскордонного співробітництва, зокрема програми Польща–Білорусь–Україна, є достатньо значимими і можуть суттєво впливати (посилювати) політику регіонального розвитку та транскордонного співробітництва фінансовими ресурсами, розвитком соціального капіталу, запровадженням інноваційних технологій, розширенням інституційного співробітництва.
- 2 Відповідність пріоритетів програми Польща–Білорусь–Україна пріоритетам Стратегії Європи 2020, Державній стратегії регіонального розвитку до 2020 року та Стратегії розвитку Львівщини до 2020 року створює сприятливі умови для реалізації політики регіонального розвитку та транскордонного співробітництва Львівщини.
- 3 Програма Польща–Білорусь–Україна допускає втручання та надання допомоги у вирішенні проблем спільно з іншими цільовими програмами, які реалізуються на прикордонних територіях, що прямо впливає на реалізацію політики регіонального розвитку та транскордонного співробітництва Львівщини, оскільки дає можливість використати ресурси Програми в кооперації з відповідними державними та регіональними програмами в сфері регіонального розвитку та транскордонного співробітництва.

- 1 Державна регіональна політика в Україні набула європейських рис і отримала конкурентне формульне фінансування з Державного бюджету України. Державним пріоритетом на найближчі роки є впровадження пакету реформ, серед яких – «Децентралізація та регіональний розвиток» об'єднані в єдине ціле і конкретизовані на рівні завдань, які повинен виконати Уряд протягом 2016 року разом з Парламентом і Президентом.
- 2 Упродовж останніх років в Україні почала формуватися нормативно-правова основа для ефективного регіонального розвитку, яка розглядає транскордонну співпрацю, як свою складову, та акцентує її роль, як одного з ефективних інструментів регіонального розвитку. При цьому роль транскордонного співробітництва, як складової державної політики регіонального розвитку, значно посилюється в умовах децентралізації за рахунок його здатності до мобілізації та ефективного використання існуючого потенціалу прикордонних регіонів.
- 3 Наявна Державна стратегія регіонального розвитку до 2020 року, яка відповідає європейським стандартам. Однак її вплив на формування регіональної політики, у тому числі політики транскордонного співробітництва, на сьогодні незначний у зв'язку із низькою дієвістю інструменту її впровадження – Державного фонду регіонального розвитку.

Висновки

- 4 Державний фонд регіонального розвитку є ключовим фінансовим інструментом впливу державної політики регіонального розвитку на політику розвитку регіонів, в тому числі – політику транскордонної співпраці (для Львівської області). Однак Державний фонд регіонального розвитку поки що не відіграє значимої ролі, у зв'язку із низькою інституційною спроможністю органів місцевого самоврядування до підготовки стратегічних проектів регіонального розвитку та недосконалістю механізмів їх оцінки та відбору.
- 5 Відповідно до Державної стратегії регіонального розвитку України затверджена Стратегія розвитку Львівщини до 2020 року, формується План її реалізації на 2016-2018 роки. При цьому Стратегія розвитку Львівщини включає транскордонну співпрацю, як окрему стратегічну ціль, її подальший вплив на політику регіонального розвитку та транскордонного співробітництва в значній мірі буде визначатись якістю регіональних проектів, орієнтованих на використання потенціалу Львівщини, як прикордонного регіону.
- 6 Наявні регіональні програми розвитку на сьогодні ще не переформатовані до вимог реформи децентралізації, зокрема до вимог Державної стратегії регіонального розвитку, та мають

незначний вплив, як на політику регіонального розвитку, так і транскордонного співробітництва зокрема. Основні проблеми регіональних програм – недофінансування; неузгодженість, як між собою, так і Стратегією розвитку Львівщини та міжнародними програмами.

- 7 Пріоритети програм міжнародної технічної допомоги та Європейського Союзу, зокрема програми Польща–Білорусь–Україна щодо регіонального розвитку і транскордонного співробітництва, повністю відповідають пріоритетам Стратегії розвитку Львівщини до 2020 року та допускають кооперацію з іншими цільовими програмами, які реалізуються на прикордонних територіях.
- 8 Ресурси, які залучаються Львівщиною із програм міжнародної технічної допомоги і транскордонного співробітництва, є достатньо значимими і можуть суттєво впливати (посилювати) політику регіонального розвитку та транскордонного співробітництва фінансовими ресурсами, зміцненням соціального капіталу, запровадженням інноваційних технологій, розширенням інституційного співробітництва.

- 9 Як на центральному, так і на регіональному, рівні існують кілька ключових «центрів впливу» щодо питань регіонального розвитку та транскордонної співпраці. На центральному рівні – це Мінекономіки та Мінрегіон, а на регіональному, зокрема у Львівській області – департамент економічної політики і департамент міжнародної технічної допомоги та міжнародного співробітництва Львівської облдержадміністрації. Відповідно, значні кошти, адресовані на регіональний розвиток та ресурси міжнародної технічної допомоги, а для Львівської області – в більшій мірі ресурси транскордонного співробітництва, йдуть «паралельними курсами», дуже слабо корелюючись між собою.
- 10 Станом на сьогодні, до ключових гравців, відповідальних за регіональний розвиток, транскордонне співробітництво та децентралізацію, доєдналися нові, зокрема на центральному рівні – Національна рада реформ, Центральний офіс реформ, Міжвідомча координаційна комісія з питань регіонального розвитку, а на регіональному рівні – Офіси реформ та Агенції регіонального розвитку.

Вибір моделі політики транскордонного співробітництва у Львівській області

Як було зазначено вище, у 2014 році була вибрана модель «Політика ТКС у Львівській області формується і реалізується департаментом міжнародного співробітництва та туризму Львівської облдержадміністрації (із 2016 року – департамент міжнародної технічної допомоги та міжнародного співробітництва)», згідно з якою були впроваджені відповідні рекомендації, а саме:

- зафіксована стратегічна ціль «Відкриті кордони» в Стратегії розвитку Львівщини на період до 2020 року;

- розроблена «Регіональна програма з міжнародного і транскордонного співробітництва, європейської інтеграції на 2015-2018 роки», до якої включений «Порядок співфінансування проектів міжнародної технічної допомоги з обласного бюджету».

Однак сьогодні в умовах реформування, а головне кардинальних змін в питаннях регіонального розвитку та децентралізації на основі висновків цього дослідження пропонується така модель:

Політика транскордонної співпраці у Львівщині є складовою частиною політики регіонального розвитку

Коротка характеристика моделі

- Політика транскордонного співробітництва у Львівській області є складовою політики регіонального розвитку області і керується Стратегією розвитку Львівщини до 2020 року, яка, в свою чергу, відповідає Державній стратегії регіонального розвитку до 2020 року.
- Політика транскордонного співробітництва, як стратегічна ціль «Відкриті кордони» Стратегії розвитку Львівщини до 2020 року, наскрізною лінією проходить крізь усі стратегічні цілі стратегії і слугує ключовим інструментом мобілізації та ефективного використання існуючого потенціалу області, а також оптимального поєднання можливостей

та ресурсів області з прикордонними регіонами Республіки Польща з метою розв'язання спільних проблем та вирішення завдань просторового розвитку.

- Реалізація політики транскордонного співробітництва здійснюється через конкретні проекти Плану реалізації стратегічної цілі «Відкриті кордони» та заходи проектів інших стратегічних цілей Стратегії розвитку Львівщини до 2020 року. Кожен із таких проектів відповідає визначеним стандартам щодо досяжності цілей, термінів виконання, показників результативності, джерел фінансування тощо.
- Департамент економічної політики Львівської облдержадміністрації є відповідальним за політику регіонального розвитку області, яка включає міжнародну технічну допомогу та транскордонне співробітництво.
- Департамент економічної політики Львівської облдержадміністрації відіграє роль координатора діяльності інших ключових суб'єктів регіонального розвитку, в тому числі – галузевих інституцій, відповідних структур виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, Офісу реформ/Агенції регіонального розвитку, провідних неурядових організацій, діяльність яких пов'язана із сферою регіонального розвитку та проектами міжнародної

технічної допомоги і транскордонної співпраці.

- Департамент міжнародної технічної допомоги та міжнародного співробітництва Львівської облдержадміністрації забезпечує інші діяльності у сфері міжнародної технічної допомоги та транскордонного співробітництва, зокрема: протокольні заходи – офіційні прийоми делегацій, візити делегацій Львівської області до регіонів-партнерів іноземних держав в рамках діючих і планованих дво- та багатосторонніх документів; забезпечення участі делегацій області до штаб-квартир міжнародних, міжрегіональних організацій та для участі у заходах, які вони організують; проведення промоційних заходів – зустрічей, семінарів, конференцій з прикордонними регіонами-партнерами; сприяння зміцненню зв'язків закордонних українців з Україною тощо.
- В умовах проведення реформ, регіональний Офіс реформ/Агенція регіонального розвитку відіграють особливу роль центру реформ в сфері регіонального розвитку і децентралізації; осередку співпраці між державним, приватним та громадським секторами, підготовки та реалізації програм і проектів регіонального розвитку.
- Питання регіонального розвитку та транскордонної співпраці на місцях

координують структурні підрозділи районних державних адміністрацій, об'єднаних територіальних громад та міських рад, які самостійно ведуть свою діяльність відповідно до місцевих політик регіонального розвитку та узгоджують свої дії з департаментом

економічної політики Львівської облдержадміністрації чи відповідними інституціями. Окремі повноваження щодо регіонального розвитку та транскордонної співпраці можуть делегуватися відповідним місцевим інституціям, зокрема Агенціям місцевого розвитку.

В подальшому значну кількість зазначених вище функцій (як на обласному, так і місцевому рівнях) планується передати діючим чи новоствореним Агенціям регіонального розвитку.

Рекомендації

Рекомендації Львівській обласній державній адміністрації

1

Відповідно до п'яти стратегічних цілей Стратегії розвитку Львівщини до 2020 року створити 5 робочих груп для розробки проекту Плану реалізації Стратегії на 2016-2018 роки для ухвалення Львівською обласною радою.

Проект Плану реалізації Стратегії на 2016-2018 роки необхідно розробити до 1 липня 2016 року з огляду на терміни подачі проектів регіонального розвитку до Державного фонду регіонального розвитку.

2 Робочій групі за стратегічним напрямом «Відкриті кордони» приділити окрему увагу розробці регіональних проектів, які відповідають іншим стратегічним цілям з метою максимального використання можливостей транскордонного співробітництва і зокрема пріоритетів програми Польща–Білорусь–Україна 2014-2020.

3 Департаменту економічної політики Львівської облдержадміністрації узгодити регіональні проекти Плану реалізації Стратегії із заходами/проектами регіональних програм; переліком проектів Стратегії транскордонного співробітництва Люблінського воєводства, Львівської області, Волинської області та Брестської області на 2014-2020 роки; планами соціально-економічного розвитку об'єднаних територіальних громад.

4 Департаменту міжнародної технічної допомоги та міжнародного співробітництва Львівської облдержадміністрації переглянути механізм взаємодії «Порядку співфінансування проектів міжнародної технічної допомоги з обласного бюджету» із регіональними програмами Плану реалізації Стратегії на 2016-2018 роки.

5 Департаменту міжнародної технічної допомоги та міжнародного співробітництва Львівської облдержадміністрації передбачити зміни до Регіональної програми з міжнародного і транскордонного співробітництва, європейської інтеграції на 2017 рік в частині реалізації відповідних заходів, орієнтованих на підвищення ефективності міжнародної технічної допомоги та транскордонної співпраці, зокрема в частині навчальних заходів для представників органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, моніторингу програм міжнародної технічної допомоги, сприяння формуванню спільних команд щодо підготовки і реалізації міжнародних проектів.

6 Керівництву Львівської облдержадміністрації розглянути можливість перерозподілу функціональних обов'язків між департаментом економічної політики і департаментом міжнародної технічної допомоги та міжнародного співробітництва в частині відповідальності за політику транскордонної співпраці.

7 Керівництву Львівської облдержадміністрації розглянути можливість делегування повноважень щодо політики регіонального розвитку та процесу децентралізації новоствореній Агенції регіонального розвитку.

Рекомендації Львівській обласній раді

- 1** Спільно із Львівською облдержадміністрацією сприяти якнайшвидшому створенню Агенції регіонального розвитку за участю Офісу реформ, провідних недержавних інституцій, які проводять свою діяльність у сфері регіонального розвитку.
- 2** Сприяти залученню депутатів та постійних депутатських комісій до участі в робочих групах із розробки проекту Плану реалізації Стратегії на 2016-2018 роки.
- 3** За участі експертів міжнародних програм та аналітичних центрів провести моніторинг та оцінку регіональних програм розвитку на предмет узгодження їх заходів/проектів із пріоритетами програм міжнародної технічної допомоги та Державного фонду регіонального розвитку. На основі цього підготувати відповідні зміни до програм на 2017 рік.

Сьогодні є можливість переглянути роль та функції регіональних програм, трансформувати їх на операційні програми Плану реалізації Стратегії розвитку Львівської області на період до 2020 року.

Рекомендації іншим суб'єктами регіонального розвитку та транскордонної співпраці

- 1 Взяти активну участь в роботі робочих груп із розробки проекту Плану реалізації Стратегії на 2016-2018 роки, а в подальшому – брати участь в розробці та реалізації регіональних проектів до Державного фонду регіонального розвитку, відповідних програм міжнародної технічної допомоги, в тому числі програми Польща–Білорусь–Україна 2014-2020 спільно з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.
- 2 Взяти участь у проведенні моніторингу та оцінки регіональних програм розвитку на предмет узгодження їх заходів/проектів із пріоритетами програм міжнародної технічної допомоги та Державного фонду регіонального розвитку.

Громадська організація «Європейський діалог»

Громадська організація «Європейський діалог» була офіційно зареєстрована 12 травня 1998 року. Ідея створення організації ґрунтувалася на необхідності підтримки ініціатив, спрямованих на зміцнення толерантності і кращого розуміння процесів європейської інтеграції, встановлення партнерських відносин між організаціями громадянського суспільства як в Україні, так і за її межами.

просп. Чорновола, 4
(кімната 1, 2-й поверх)
Львів, Україна 79019

(032) 253 80 78

<http://dialog.lviv.ua>
dialog@dialog.lviv.ua